

ОРГАНИЗАЦИЯ НА СИСТЕМАТА ЗА СПЕШНИ СИТУАЦИИ ВЪВ ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

Романова Хр., Ст. Монеv, М. Пантелеева, Н. Радева

Key words: rescue system in emergency, rescue activities, emergency

Въведение

Управлението на спешните ситуации във Федерална Република Германия (ФРГ) не е централизирано на федерално ниво. То коренно се различава от управлението на спешните ситуации в Република България и в другите източноевропейски държави. Системата по справяне със спешни ситуации включва: държавни, недържавни, доброволчески, нестопански, християнски и светски помощни организации.

Подготовката за извънредни ситуации обхваща мерки, свързани с ежедневно медицинско обслужване на живеещото във ФРГ население. Тя е важна основа за справяне с извънредните ситуации и обхваща спешната извънболнична медицинска помощ (3,4).

Спешната медицинска помощ е конституционна отговорност и задължение на общините или на техните еквивалентни териториални структури (окръзи, градове).

ФРГ е държавно обединение с население от 81 милиона жители, възникнало след обединението на (западната) ЗФРГ и (източната) ГДР на 03.10.1990 г. и се състои от 16 федерални провинции. Най-населената немска провинция е с население от 17.5 милиона жители. Най-голямата по територия немска провинция (70.5 хил. кв. км) е „Свободната Държава Бавария” с население от 12.5 милиона жители.

Медицински университет – Варна

Organization of the system in case of emergencies in the Federal Republic of Germany

Romanova Hr., St. Money, M.
Panteleeva N. Radeva

A short overview of the rescue system in emergency situations in the Federal Republic of Germany (FRG). Leading element in the rescue activities in the FRG is the volunteering principle. Priority of the German Federation are only activities related to military matters. Rescue activities in the FRG are performed mainly by the following organizations: Fire Protection Divisions; German Red Cross (Deutsches Rotes Kreuz) and the Bavarian Red Cross; Maltese utility service (Malteser-Hilfsdienst); „St. John Accident Assistance“ (Johanniter-Unfall-Hilfe); Union of Workers of the Samaritans (Arbeiter-Samariter-Bund); German Life Saving Association (Deutsche Lebensrettungsgesellschaft).

В Източна Германия (ГДР) спешната медицинска помощ се осъществява по близък до съветския държавен централизиран модел. В него участват лекари, медицински сестри и неквалифицирани професионални шофьори. Квалифицираната помощ се оказва и на място, а не само в болничните заведения. Гражданската защита е предимно военизирана и на подчинение на министрите на вътрешните работи и на отбраната (7,9).

В Западна Германия (ЗФРГ) спешната медицинска помощ е подобрена комбинация от системите на трите окупационни сили. Доминиращ е англосаксонският модел, който е подобряван през години-

те. В неговата същност нелекарски екипи осъществяват стабилизирането и транспорта на пациентите от местоназначението до болничното заведение. Квалифицираната лекарска помощ се осъществява приоритетно в болнични заведения, а не по местоназначенията. Неспешните случаи се обслужват от лекарски практики, обединени и дежурящи в извънработно време, които извършват домашни посещения (5,8).

Принципна организация на спасителните дейности във ФРГ

Ключов момент е бързото пристигане на спасителните екипи, за което е въведена сложна териториална система на разпределение. Тя е свързана със записване на времето, необходимо за пристигането на спасителните екипи до местоназначението и съблюдаване на среден времеви коефициент за отделните населени места, който трябва да е в рамките на няколко минути (в зависимост от провинцията). Там, където времето за пристигане е значително над единния стандарт, общините и контролиращите ги други структури анализират проблема и чрез изграждане на допълнителни спасителни поделения в близост до проблемните места, намаляват времето за пристигане и транспорт на пациентите.

Във ФРГ основната и най-важна част от участниците в спасителните дейности при управления на извънредни ситуации са доброволците, организирани в помощни организации, а не държавата. Доброволческите помощни организации събират средства и закупуват спасителна техника или получават за отговорно ползване вече ненужна на държавните структури техника, която да използват в случай на нужда. Населението възприема като своя, а не като държавна отговорност организирането на редовната и на извънредната спасителна дейност. Налице е дългогодишна добра обща подготовка на достатъчно кадри, осъществяващи

основни и помощни спасителни действия (11,12).

Помощните организации в следвоенна ЗФРГ приемат с държавен договор установения ред и биват официално включени в организирането на Спасителните дейности, като независими помощни организации. Най-старата от тях е Малтийската помощна служба, свързана с Католическата църква и основана през 11 век, осъществяваща вече над 900 години своята дейност по целия свят под егидата на Суверенният малтийски орден.

Дейностите, приоритет на Немската федерация (т.е. на федералното правителство и на подчинените му служби) са само тези, свързани с военни положения. Немската федерация няма отношение към спасителни мерки в мирно време и при неизвънредни ситуации. Дейностите по спасяване на населението и по гражданската защита, координирани от Немската федерация са свързани с поддържане на военновременен резерв и определен брой автомобили, които са предоставени за отговорно ползване на общинските институции, осъществяващи спешната помощ. Повечето от тези резерви са разпределени за отговорно ползване на пожарните поделения и на помощните организации.

Всяко поделение на пожарна служба или на помощна организация разполага с техника и автомобилен парк, предоставени от съответната провинция, от федералното правителство, такива, осъществяващи рутинната спасителна дейност в общината и собствени автомобили и техника, предимно закупени чрез дарения. При възникване на извънредна ситуация съответните резерви се координират от държавната структура, извършила мобилизирането и се употребяват и използват от организацията, на която са поверени. Извънредната спасителна дейност се приема като своеобразно „разширение на ежедневната спасителна служба”(14).

Най-често времето, за което средствата трябва да са готови да отидат по предназначение след извършена мобилизация, възлиза на 30 мин. след получаване на сигнал. Оборудването на всеки вид автомобил е регулирано чрез единен стандарт. Много често се ползват стандартите на Немския институт по нормиране. Там, където няма отделен задължителен инвентарен списък задължителен е немският стандарт, известен като DIN (Deutsches Institut für Normierung). Във всеки автомобил или придружаващо го ремарке има списък на наличните материали. Това са не само медикаменти, но и детски пелени, газови бутилки, електрогенератори, големи палатки, походни легла, чай и хранителни продукти, консумативи, осветлителни инсталации и мн. др.

Немската армия е федерална армия. Според конституцията на ФРГ тя може да се включва в спасителни дейности на територията на ФРГ само при обявяване на извънредно положение и изрично поискване на помощ. Извънредно положение обявява местната власт или областната управа.

Спасителни дейности във ФРГ се осъществява от следните организации:

- ❖ Поделения за пожарна защита (Feuerwehr);
- ❖ Немски червен кръст (DRK) и Баварски червен кръст (BRK);
- ❖ Малтийска помощна служба (MHD e.V.);
- ❖ Йоханитска помощна служба (JUN e.V.);
- ❖ Обединение на работниците-самаряни (ASB);
- ❖ Немско дружество за животоспасяване (DLRG);
- ❖ Техническа помощна служба (THW).
Поделения за пожарна защита (Feuerwehr)

Поделенията за пожарна защита са общински структури, разполагащи с най-голям капацитет по места за осъществя-

ване на основните спасителни задачи за спасяване по суша и вода, за огнеборство, за защита от биологични и радиоактивни агенти, инфекциозни медицински транспорти, техническо спасяване при злополуки, изискващи намеса на специализирана техника, както и осъществяване на нормалната и извънредната медицинска спасителна дейност и транспорт, в техните задължения се включва и спасяването на животните и на материалните ценности на обществото.

Принципно важи регламентът, че градове с над 100 000 жители имат право на професионална пожарна служба, чиито служители са държавни служители. Тези поделения получават и субсидия за осъществяване на дейността си, извън общинската от провинциалното правителство. Останалите общини организират пожарните си служби, без или с доста по-ниска провинциална субсидия. Служителите в нея са или назначени на трудов договор пожарникари или общински служители. Още по-малките населени места имат само доброволни пожарни команди.

Във ФРГ има 25 436 поделения на пожарната с 1 343 000 активни членове от които 28 000 държавни служители и 1 036 000 доброволни огнеборци, т.е. всеки осемдесети федерален гражданин е организиран в доброволна или професионална огнеборческа организация.

Пожарните служби се финансират на първо място от извършваната от тях дейност, която се фактурира на съответната здравна каса, на общината, на провинцията или на федералното правителство. Най-голяма част в приходите на пожарните служби имат средствата, идващи от здравните каси (около 300 на брой), които заплащат по договорени предварително цени всеки спешен или планови медицински транспорт. Ориентировъчни цени са около 120 Евро/пациент за санитарна линейка, около 250 евро/пациент за спасителна линейка и около 220 Евро/пациент за спешен лекар. Най-ни-

ска е частта в общото финансиране, идваща от провинциалната субсидия.

Огнеборците са със средно специално образование с минимална квалификация Brandmeister (огнеборец) – в превод „пожарен майстор”, което подчертава и формата на професионалното образование – двустепенно обучение. Практическата и теоретичната част от обучението имат приблизително еднаква продължителност. Обикновено самото обучение се провежда в пожарно поделение и в академия. Така се гарантира пълна подготовка на служителите.

Огнеборците имат и професионално медицинско образование, подобно на това на т.нар. „парамедик”. Това образование има 3 степени: „спасителен помощник”, „спасителен санитар” и „спасителен асистент”. В зависимост от региона, в който те работят са налице и различни минимални квалификации, необходими за всеки отделен вид спасително средство. Спасителният помощник има 80 ч. практическо и 80 ч. теоритично обучение, спасителният санитар - 160 ч. практическо и 160 ч. теоритично обучение, спасителният асистент - 1200 ч. теоритично и 1600 ч. практическо обучение, които трябва да се преподават в продължение на не по-малко от 24 календарни месеца.

Образованието във ФРГ е приоритет на провинциите, които го регулират със свои закони. Горепосоченият стандарт е общ за цялата ФРГ и за помощните организации. Всеки служител, който работи с една от горепосочените три квалификации трябва да доказва минимум 40 учебни часа допълнителна квалификация на календарна година.

Немският червен кръст (Deutsches Rotes Kreuz = DRK) е най-голямата помощна организация във ФРГ. Тя е светска и има идеална цел на дейност. Юридически DRK е вписано в съдебен регистър сдружение, както и всички други помощни организации с изключение на THW. За DRK работят над 400 000 доброволци

и над 140 000 платени служители. Дейността и се подпомага финансово от над 4 милиона плащащи членски внос лица.

Дейността на DRK е всеобхватна. DRK организира чрез своите поделения спешната медицинска помощ, гражданската защита, ежедневната транспортна и спасителна дейност. DRK разполага и с детски градини, болници, отряди с кучета за търсене на хора.

От всички немски помощни организации само DRK организира центрове за кръводаряване, част от единната немска кръвна банка. Само служителите на DRK могат да търсят хора при извънредни положения.

Структурата на DRK е силно децентрализирана. Областните организации се обединяват в провинциални съюзи, които образуват и излъчват общи федерални структури. Федералните структури на DRK имат представителна, а не ръководна функция.

Малтийската помощна служба (Malteser Hilfsdienst e.V. = MHD e.V.) е създадена от Суверенния военен орден на хоспиталиерите на свети Йоан, от Йерусалим, Родос и Малта (познат още и като „Малтийски орден”) - рицарски религиозен орден на римокатолическата църква. Най-старият рицарски орден в света. Организацията е създадена с девиз: „Защита на вярата и помощ на бедните и страдащите”. Тя е католическа, в нея членуват предимно, но не само католици и има над 280 поделения във ФРГ. Ръководителят на Малтийският орден е със статут на кардинал и е държавен глава на екстратериториалната едичина Малтийски орден, намираща се в Рим в близост до Ватикана. Нейните служители имат дипломатически паспорти от Малтийския орден и рицарски звания, а Малтийската помощна служба е регистрирана като федерална организация с нестопанска цел.

Структурата на MHD e.V. е силно централизирана. Ръководството и е преобладаващо наследствено и само католическо, състои се от благородници на не-

изборна длъжност. МНД e.V. се управлява по подобие на абсолютна монархия. Централата на МНД e.V. е в Кьолн. Организацията има 47 000 доброволци, 22 500 служители и 1 050 000 членове. Само МНД e.V. има лекарски практики за безплатно обслужване на населението във ФРГ, без здравна осигуровка, вкл. и за нелегално пребиваващи във ФРГ.

Йоханитската помощна служба (JUH e.V.) е нестопанска организация, основана като помощна организация на Chivalric Order of Saint John of the Hospital at Jerusalem, който от своя страна е основан през 1538 г. Исторически тя е протестантски отцепник от Малтийския орден и има подобна на Малтийската помощна служба структура. Организацията има 30 000 доброволци, 15 000 служители и 1 400 000 членове. Тя е третата по големина помощна организация във ФРГ и има силно централизиран характер.

Обединението на работниците-самаряни (ASB) е светска организация със строго децентрализирана структура. Тя се състои от 223 местни организации, обединени в 16 провинциални съюза. ASB е основана през 1887 г. във Великобритания и произлиза от необходимостта от повсеместно и специализирано медицинско и санитарно обучение по време на индустриалната революция.

Немско дружество за животоспасяване (DLRG) е светска нестопанска организация, дублираща дейностите на другите помощни организации, но специализирана само в спасителните дейности по вода и в обучението на водни спасители. Тя е най-голямата в света водно-спасителна организация с над 560 000 членове във ФРГ.

Техническата помощна служба (Technisches Hilfswerk = THW) е държавна помощна организация. Тя оказва техническа помощ при извънредни ситуации и в чужбина и е най-младата помощна организация. Често тя ползва вече ненужни на армията технически средства и автомобили и има държавно финанси-

ране. THW предимно се занимава с осигуряване на техническа помощ, водопрецистване и др.

Болшинството автори потвърждават, че дейностите на всички помощни организации са общи и осъществяват:

- ❖ спешна медицинска помощ, като част от системата за бърза помощ;
- ❖ квалифициран и неквалифициран специализиран и неспециализиран медицински транспорт;
- ❖ дейности по санитарно и общо обслужване на населението при извънредни ситуации в рамките на споделяни отговорности с общините, областите, провинциите и с немската федерация;
- ❖ обучение на спасителни помощници, спасителни санитарни, спасителни асистенти, санитарни помощници, сестрински помощници, ръководители на отряд, група, взвод и тактическа част на системата на гражданската защита;
- ❖ обучение по първа медицинска помощ за свидетелства за правоуправление на МПС и за санитарни на фирми и стопански организации;
- ❖ санитарна служба с линейки и всички видове служители на големи мероприятия, концерти, конференции и събори;
- ❖ лекарска, доболнична и болнична помощ;
- ❖ международна хуманитарна дейност;
- ❖ психосоциална помощ при загуба на близък човек или в извънредни ситуации.

Всички помощни организации осъществяват и строго специфични за тях дейности, извън горепосочените общи, които вече са споменати. Различните помощни организации са асиметрично представявани на територията на ФРГ по исторически причини. Помощните организации се намират в непрекъснато взаимодействие, но работят на кон-

курентна основа, защото участват в обществени поръчки на общините за отдавани от тях дейности (9).

Системата за подготовка за справяне със спешни ситуации във ФРГ е сложно организирана. Тя произлиза от организации и обединения, предимно на хората, а не на немската държава. Тя се финансира по всички възможни начини, включително и чрез дарения и фактуриране на услуги към здравни каси и към държавни структури.

Системата за спешна помощ в България коренно се различава от немската, еднакъв е само нормативът от 30 мин, за разлика от редица държави (напр. в Румъния времето от повикване на линейката до пристигането ѝ е 8 мин.(1,2)

Изводи

1. Водещ елемент в Спасителните дейности в ФРГ е доброволческият принцип.
2. Дейностите, приоритет на Немската федерация са само тези, свързани с военните положения.
3. Спасителните дейности във ФРГ се осъществяват от следните организации: Поделения за пожарна защита; Немски червен кръст и Баварски червен кръст; Малтийска помощна служба; Йоханитска помощна служба; Обединение на работниците-самаряни; Немско дружество за животоспасяване и Техническа помощна служба.
4. Дейностите на всички организации са общи и реализират спешна медицинска помощ, като част от спасителната система.

Литература

1. Романова Хр. *Защита и първа помощ при бедствени ситуации*, Колор Принт, Варна, 2012
2. Тонев Ст. *Наръчник за медицинско осигуряване при кризи*, Ирита ,София, 2007
3. *LPN-San. Lehrbuch für Rettungssanitäter, Betriebssanitäter und Rettungshelfer*, M. Böbel, H.-P. Hündorf, R. Lipp, J. Veith (Hrsg.), ISBN-13: 978-3932750472
4. *The Fundamental Principles of the Red Cross and Red Crescent* (http://www.icrc.org/eng/assets/files/other/icrc_002_0513.pdf)
5. *Malteser Zahlen – Daten – Fakten 2011, Stand 31. Dezember 2011* (http://www.malteser.de/uploads/media/Zahlen-Daten-Fakten_2011.pdf)
6. Hans Joachim Bodenbach und Wolfgang Wagner: *Arzneimittel im Rettungsdienst. Am Beispiel des Malteser Hilfsdienstes (für Hamburg und Schleswig-Holstein)*, in: *DAZ, Deutsche Apotheker Zeitung* 139, 27, Stuttgart, v. 8. Juni 1999, S. 33 (2641) - 42 (2644) (mit 1 Abb. in Farbe und Tabellen)
7. *Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe* (Hg.): *Bevölkerungsschutz, Ausgabe 4/2008 mit Fokus zur Geschichte des Katastrophen- und Zivilschutzes in Deutschland*
8. *Schutzkommission beim Bundesminister des Innern: Dritter Gefahrenbericht. Bericht über mögliche Gefahren für die Bevölkerung bei Großkatastrophen und im Verteidigungsfall*, Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe, Bonn 2006, ISSN 0343-5164
9. <http://www.cdc.gov/phpr/capabilities/capability6.pdf>
10. <http://www.drk.de/>

11. <http://www.asb.de/>

12. <http://www.malteser.de/>

13. <http://www.johanniter.de>

14. <http://www.bbk.bund.de>

15. <http://www.thw.de>

16. <http://www.drk-ddr.de/>

Адрес за кореспонденция:

Стоян Монеv

E-mail: s.monev@efe-online.eu